

Kremenjak

== Glasnik hrvatske pučke napredne stranke za krajinu šibensku. ==

Kremenjak izlazi svaki četvrtak. Pretplatna cijena na godinu 3 Krune. Na pō godine Kruna 1.50 para. Pretplate i pisma šalju se uredništvu Rukopisi se ne vraćaju a neplaćeni se listovi ne primaju. Pojedini broj 4 pare (2 novč.)

ZLATNI PRAG.

Nedodje svako zlo za zlo. Ima često prigoda, kad jedno zlo, koje kao veća il manja nepravda pada na narod, urodi dobrim plodom. Taj dobri plod može biti tako jak, da uništi ne samo sve posljedice onog zla, već odstrani i uništi i samog uzročnika zla, samu onu tiransku i despotsku dušu, koja je digla svoju silničku ruku i kandžiju protiv naroda i njegove slobode.

Pijana politika magjarskog eksponenta, kad je oćutila svoju moralnu nemoć da skrši otpornu energiju naroda hrvatskoga i srpskoga i njegovih boraca, udarila je u svojoj pijanoj bezglavici u razna proganjanja, kinjenja i premiještanja. Uхватила se i podle klevete o veleizdajništvu, čega se hvataju samo opake i crne duše, koje su spremne na svako zlo djelo, koje su kadre sutra bez ikakve grižnje savijesti, da se late i krive prisege, samo da uspiju u svom nečistom poslu, samo da se oslobode neugodnog protivnika.

Taj moralni kukavac, taj eksponent nadutog magjarskog plemstva, nije se stidio da digne svoju gladnu barunsku ruku i na najveći znanstveni zavod naroda našega i na njegovu slobodu. Sloboda sveučilišta i sloboda znanstvenog rada na njemu kod svih naroda je sveta i nepovrediva, samo nije mogla biti zamagljenoj duši jednog baruna-eksponenta, koji još i danas misli, da je sveučilište sa svojim aulama i katedrama jedna koja mu drago krčma u Martijancu sa svojim čadjavim sobicama i bačvicama, gdje se toči vino i rakija, te da sveučilište pada pod isti administrativni postupak i sekciju, pod koju padaju martijanečke krčme, krčmari i njihovi pijani gosti i ostale trijezne barunske kolege.

Krčmarski odgoj imade i svoj pripadni krčmarski kriterij, a toga se nemože oteti ni jedan barun, kad mu se gorka sudbina hoće da naruga, pa ga postavi na nedolično mjesto te ga uvede u čisti hram prosvjete, mjesto u zadimljenu sobicu martijanečke krčme, koja ga je odgojila. —

Krčmarski kriterij dopušta kadikad, da se kojeg nesnosnog gosta izbacila na polje, pa po tome barunski potomak misli, da taj kriterij svugdje vlada.

Tako se eksponent drznuo, da taj kriterij upotrebi i kod najvećeg znanstvenog zavoda te da sa sveučilišta izbacila van sve, što nije po njegovoj barunskoj volji.

Ovo nisko djelo njegovog barunskog kriterija izazvalo je u svem kulturnom svijetu one osjećaje zgražanja, kakove nemože da sazna ni oćuti kriterij krčmarski. Ti osjećaji su svojnom samo odgojenih, plemenitih i kulturnih ljudi, koji okreću glavu od svakog neljudskog barbarskog čina; koji bježe od onih individua, čija duša zaudara dahom vinskog isparivanja; čija djela odavaju čovjeka netrijezna; čiji koraci nemogu se nazvati trijeznim hodom, već pijančevim teturanjem i posrtanjem. Od

takovih individua ljudi bježe; bježe, jer — ko ćeš da ima posla sa pijanim ćeljadetom.

I takovo ćeljade krčmarskog odgoja diglo je ruku na hrvatsko sveučilište, prekoraćilo sveti prag hrama čiste nauke i iz njega rastjeralo sve, što neće da ima posla sa pijanim ćeljadetom.

Mladost željna nauke prosu se u svijet. Zagrebačko sveučilište opusti a stotine njegove čile i poletne mladosti uteće se pod krov sveučilišta Praškog, Bečkog, Gradačkog i Beogradskog

**

Mi ovdje želimo upraviti nekoliko rijeći onima te odhrliše u Zlatni Prag. Drugi nek nezamjere.

Nedodje svako zlo za zlo.

Pred pijanim zulumom morali ste ostaviti rodni prag svoj, i potražili ste utočište i na pragu českom, kao pragu bratskom. Braća vas doćekaše bratski, rukū otvorenih, kako već sami znate. To nijesu braća golih rijeći, to su braća djela i srca. Oni će nastojati da osjetite, kako na njihovom pragu nijeste na tudjem pragu, nego na svojem. Njihov prag, vaš je prag; njihov dom, vaš je dom. A udjete li u nutrinu njihovog doma, prodrete li dušom u njihovu dušu, podjete li njihovim stopama i onim putima, kojima oni stupaju, nećete se kajati ni vi, ni vaši oći, ni mi vaša braća, ni oni tamo, što vas bratski zagliše, jer ćete se vratiti svojim kućama, svojoj oćaćbini onakovi, kakovih oćaćbina treba, a u našim grudima biće jedno jako uvjerenje, koje će i nama na utjehu biti, uvjerenje, da je taj česki prag ne samo bratski i slavenski, nego da je to onaj divni centar, ono toplo ognjište, na kome od davnina gori neugasivi oganj napretka, prosvjete i duševne slobode, koji nas u svakoj težoj prigodi grije, krijepi i ćelići, — da je taj česki bratski prag naš — Zlatni Prag.

On nam je bio višeputa zlatan, a hoće li i ovoga puta biti nam zlatnim, to odvisi o vama, koji k njemu pohrliste. —

Nije nam bio zlatan za to, što ga rese zlatna visoka kubeta, neg za to, što kipi jakim duševnim životom, što je odličnim predstavnikom i trudbenikom na polju slobodne misli i napretka, što se nad njim visoko vije barjak slavenske svijesti i bratstva. Za to nam je Zlatni Prag zlatan; za to, što nam je voditelj i učitelj. A, ako i vi, što k njemu pohrliste, uzradite, da vam bude učiteljem, onda će biti zlatnim i vama i narodu.

Ali tad treba, da u njem budete kao onaj, koji je daleki put prevalio, da ugasi svoju duševnu žedju; kao onaj, kojeg osvaja želja što većeg duševnog svijetla; kao onaj, koji je pohlepno pohrlilo na mjesto, na kom će okrijepiti svoj duh, obogatiti svoj um, utvrditi svoj karakter, dati stalni i sigurni i jasni oblik svojim idealima ljudskim i narodnim; kao onaj, koji je sa velikom lju-

bavlju i željom svojih roditelja otišao u daleki svijet kao nejakom dijete, da im se povрати kao čovjek — gotov, potpun, svijesan, života sposoban. Odletili ste tamo duševno žedni, puni mladenačkog žara i bujnih idealnih snova; ne vraćajte se kućama žedni, bez jakog naučnog osnova i neobrađenih i jasno ocrtanih ideala, to ljudskih, to narodnih, to kulturnih, to političkih. Toga vam svega u izobilju može dati taj divni grad i njegovo odlično društvo. Ali vam svega toga nemože dati proti vašoj volji. Zlatni Prag će vam otkriti i ponuditi svoja duševna bogatstva, a vi pružite ruke i jakom voljom i pohlepom grabite s njegova čistog izvora rukama i očima. Njima tamo neće biti žao. Oni će osjetiti onu radost, koju osjeća majka, kad svoje čedo doji.

Ta, to je matička Praha, zlata a slovanska!

Uzalud vam ideali i mladenački žar, ako ga budete gasili suhopornim životom onih, koji svoju energiju gube i trate u mraku noći, koji svoju mladost ispune samo danima il bolje dugim noćima kalašenja, buke, pijenja i noćnog pojanja, kavanske politike, ispraznih političkih razgovora po gostionskim zadimljenim sobicama, gdje fraza i vika zamijenjuje stvarnost i razlog.

Takovima Zlatni Prag neće biti zlatnim. Takovi će biti samo na teret društvu i narodu.

Desetak mladih ljudi, kao sad vi, koji se u tom odličnom mjestu odgojiše i usvojiše duh napretka i slobode i prave realne napredne politike, vratiše se svojem domu te, jaki voljom, čvrsti karakterom, jasni i odlučni u svojim zahtjevima i načinom, pokrenuše pokret, koji je oživio duh nade u narodu a potresao stolicama silnika i vlastodršca. More narodne svijesti se uzgibalo, val je za valom redovito udarao, dok napokon nije povalio tirane i silnike, Khuene, Čavrake i ostalu crnu četu. Iz malog broja njih povelu se kolo, koje je malo po malo zaokružilo čitav narod, i danas je tako jako, da iz svoje sredine tjera i izbacuje sve, što je gnjilo, pokvareno, što nije čisto i narodno.

Ako je mali broj njih mogao da uzgiba narodno more na valove u takvoj mjeri, da nedopušta, da tuđja ladja sa tuđim barjakom i tuđih interesa plovi po njemu bez pogibelji brodoloma, promislite, kakav bi pokret mogao nastati, ko bi mu mogao odoliti, kad bi sutra njih stotina, dvjesta onako spremnih, onako odlučnih, onako gotovih ljudi poletilo u narod, da ga budi, diže i vodi u borbu za rodni dom i prava narodna?! Što bi Khueni, što li kukavci Rauchi i ostali izmet narodni, otpadak društveni?!

A vas, te pohrliste samo u Prag, ima preko tri stotine druga!

Ako se polovica vas vrati domu svomu, ne iz velikog grada Praga, neg iz onog „Zlatnog“ Praga, onda ćete nam se vratiti i vi zlatni i dragocjeni, kao novo blago i bogatstvo, da dižete, da sokolite, da organizujete, da vodite i radite, da oslobodite rodni dom, rodni prag od neprijateljâ i vragova njegovih.

Nek se potvrdi riječ, da nije svako zlo, za zlo.

Mladosti, uzdanice, uči i naukom se krijeji i čeliči! Na povratku, kao naučni, odgojeni, gotovi — potpuni ljudi, prije neg stupite na domovski prag, doviknite narodu *puni svijesti* i pouzdanja — *nije svako zlo za zlo!*

Doviknite — i dokažite!

Župnik D.-Kraljica o. F. Mišica moli nas da na temelju §. 19 tisk. zakona, uvrstimo ovaj ispravak:

Nije istina da u župi D.-Kraljicam ima kuća 260, nego je istina da ih ima samo 223. Nije istina da svih

223 kuća plaća redovinu, nego je istina da su od toga izuzete siromašne obitelji, a za neke vrste doprinosa i obitelji bez starešine ili starešice, obitelji koje nemaju blaga itd. svega izuzetih od 50 do 70 obitelji. Nije istina da svaka kuća daje oku vune, nego je istina da je kuća, koja ima blaga, dužna davati samo runo vune. — Nije istina da je svaka kuća dužna davati kilo sira, nego je naprotiv istina da je svaka kuća dužna davati po jedan sir, koji često jedva dosiže četvrt ili osminu kila. Nije istina da je svaka kuća dužna davati $\frac{1}{2}$ kgr. masla, nego je istina da daje koliko može, tako da župnik iz ciele župe može primiti oko 20 litara čista masla. Nije istina da svaka obitelj mora davati jednu kokoš, nego je istina da daje jedno pile, u novcu oko 20 nvč., ili dvije oke ječma (15 nvč.) ili oku pšenice (15 nvč.) Nije istina da je svaka kuća dužna davati varičak pšenice, nego je istina da je to dužan davati svaki starešina (mužkić od barem 12 god.) gdje ga ima. Nije istina da svaka kuća mora davati $\frac{1}{2}$ barila vina ili mjesto vina fior. 5 nego je istina da svaka obitelj, koja ima vinogradâ, daje $\frac{1}{2}$ barila vina svake fele, ili u novcu po godišnjoj cieni fior. 2, 2:50, 3, 4 a fior. 5 za vino nije bivši župnik za svojih 18 godina nigda od nikoga primao nego samo od dvojice gazda prošle godine obzirom na vanrednu skupoću vina: kako proiztječe iz priložene njegove izjave. Nije istina da „svako čeljade, to muško to žensko, koje je prošlo 12.stu godinu mora dati po osobi 1 varičak žita“, nego je istina da su starešine, koji su gori pod spomenuti, od ovoga izključeni; niti je istina da se je varičak žita igda uzimalo novč. 70 nego, prama cieni, od 40 do 50 novč. Nije istina da broj duša od 12 god. pa napried iznosi 1050 nego je istina da iznosi oko 900, a odbivši 230 kućnih starešina ostaje samo oko 670 osoba, koji daju žito. Nije istina da se za svaku ženitbu plaća fior. 3, nego je istina da župnik prima po fior. 1, 2 ili 3 prama stanju zaručnika. Nije istina da ima preko godine 30 pokopa za koje se plaća po novč. 70, nego je istina da se samo za 5-7 pokopa, onih naime koji su kod župske crkve, plaća 25 svjećica od 2 novč., i 2 od 5 nvč. svega 60 nvč. Za pokope u ostala tri sela župnik nije primao plaću. Nije istina da selo plaća sve popravke u kući i gustirni, nego je naprotiv istina da **manje** popravke plaća sam župnik od svoga. — Prama tome nije nipošto istina „da župnik prima svega skupa fiorina 3211 ili ti 6422 Krune“, nega je naprotiv istina da bi on bio veseo kad bi mu kogod za svu godišnju redovinu dao samu četvrtinu ove svote. Danilo 11 svibnja 1908. Fra Frano Mišica župnik D.-Kraljićâ.

Na ovaj ispravak sad neodgovaramo sa svoje strane, već samo upozorujemo štioce na donji dopis, što nam ga šalju naši vrijedni Danilari. Oni najbolje kažu, kako fratar zna lumbardati u svetu i čistu istinu.

Danilo-Kraljiće.

Čuli smo što piše naš župnik o redovini, kao da nije istina, što „Kremenjak“ donio. Mi ćemo vam sad u kratko reći samo neke opaske na fratrov ispravak, koji na mjestima lupa krupne neistine. Jer nije istina, da ima puno obitelji siromašnih i bez starešine, koji nedavaju redovine. Istina je, da mu nedavamo oku vune, već runo, a to runo može biti i od oke i pô. Istina je, da mu nedajemo sir na kile, neg na sire, a takav sir je od $\frac{1}{2}$ kila, od 1 kg. i od kila i pô. A laž je krupna, da je ikad ikoji fratar primio sir, koji bi imao osmi dio kila. Ko je vidio 8 sira u kilu? Što se tiče masla, to budite sigurni, da on primi puno barilo, a kamo li 20.

litara. A koja je razlika između pileta i kokoše. Svakako oka ječma vrijedi barem 12 novčića. Što se tiče vina, neprima on sve, što mu se da, neg vrati, ako nevalja, a u novcu primi onoliko, kako se u selu proda. A naše kršćanske duše, nek bolje izbroji, pa će nas naći mnogo više na radost svoju i našu. U naš teško ko pamti, da je za ženidbu uzeo 1 fiorin, neg svi davaju 3 fiorina; ne samo, neg još mu se pošalje i dar, kao tučicu, zečića, brižole, komad pečenice. To je po običaju, kad je veselje, nek je veselje; a sad ćemo, drugčije. A neka bolje broji i pokope. U ostalom, to se nije prije nikad plaćalo. To je uveo prije kakovih 7. godina fra Stanko. A da plaćamo popravke kuće i gusterne, nek bude dokazom to, da nas se robi po selu, kad neplatimo. Naznačite još, da će ove godine uhvatiti bar 1000 Kr. za samo vino; da fratar može učiniti kakovih 100 šinika žita, a šinik je tri kvarte. Sad nek čini račun, kako ga tovimo. U njemu ima do danas 100 oka, a do godine Bože i više, ako bude dobar.

Samo je „Kremenjak“ zaboravio reći, da prima fratar 100 fiorina od vlade za konja, a od svake kuće jedan mutap slame. Mutap se računa prema godini 2-3-4 fiorina.

Ovliko za sada, na prešu. — A možemo poslije potanje. Danilari Kremenjaci.

DOPISI

Jz naših školja.

Furtimaši i „Kriiva“.

Furtimaš dolazi od latinske riječi, furtim, što znači kradimice. Tu je riječ neumrlji Štrosmajer upotrebio da označi nedično postupanje nekih varalica popovskih.

A naš je narod inenom furtimaša okrstio ljude, koji poput onih Štrosmajerovih, u jaganjskom ruhu, izdajući se za narodne prijatelje a zlorabeć njegovu povjerenje, hoće da ga zasljepe, te izrabe u svoje i svojih gospodara ciljeve.

Takva se sorta ljudi kod nas raskrinkala u stupcima „Prave Crvene Hrvatske“ i sličnih listova, a ovdje u našem Šibeniku izdavanjem „Prave Pučke Slobode“.

Ti ljudi imaju, naravno, i privrženika; jer kako svaka i najodvratnija misao nadje po kojeg pristašu; kako svaki organizam ima djelova koji vrše jednu plemenitu, a drugi jednu manju plemenitu ali potrebitu funkciju, tako je i u ljudskom društvu, te ako mu jedno zlo ne donosi direktne koristi, potrebito je, da se čovjek u školi iskustva usavrši.

A sad na stvar.

Neki naši umišljeni velikodržavnici, videći da u narodu nikakvog oslona nemaju, a da se napredna misao širi u narod po Dalmaciji kao svjetlost sunca, pobojše se za svoj položaj. U tome očajnom stanju potražiše saveznika, te pogledavši oko sebe opaziše neke ljude, koji, zlorabeći riječi svog Učitelja, stekoše vlasti među dobroćudnim narodom, pohrliše k njima i podvukoše svoje šije pod njihov jaram. U tvrdjavu vjere i rodoljublja ušanči se ta družba, te odatle baca praskavice pravog kršćanstva, pravog rodoljublja na nedogledno polje narodno. Ali, ako svi znaci ne varaju, bezuspješno. Kod njih sve je *pravo*, sve prve vrste — trgovina.

Ime „Prave Pučke Slobode“ nadjenuše popovci jednom tiću, plodu tog neprirodnog braka. Svijetlo ime, da zasljepe njime narod, uprav kao ribar kada svijećom ribu vara dok je ne ulovi. Mantijom pak može još da se operira, gdje ljudi samo u mantiju vjeruju a šupljih

je fraza i izrabljivanja naš narod sit niti hoće da mjeri rodoljublje po promjeru ičijeg trbuha. Neko bi mogao opaziti: tiskara je jedno obrtno poduzeće, koje se njima ne isplaćuje, a list skroz rodoljubno. Dobro, ali tko bi mogao isključiti da se je baš tu htjelo da ulovi dvije ribe na jednu udicu?!

Pod imenom „Prave Pučke Slobode“ hoće da ture u narod hrpu laži, klevetanja, izvrtanja, gluposti; muče se jadni, mudruju, sve prizivaju u pomoć samo ne zdrav razum, kao da je narod ovog kotara na najnižem stupnju moralnog i intelektualnog razvoja.

I skromni su bili zaišta ti božji ugodnici, kad su kategorično nazvali svoj list „Prava“.

Isus je rekao, da pravedan čovjek može sedam puta u jedan dan da pogriješi; a oni misle da ne mogu nikad. Baš kao da Bog na njihova usta progovara!

Gori su i od Raucha, koji uvrede sebi nanešene ocjenjuje kao nanesene samome Kralju, dok oni, umišljajući se nepogrešivima, prisvajaju sebi jedno svojstvo Božanstva.

I još Prava, baš Prava? Zar drže narod toliko zaglupljenim da mu treba reći da je bijelo što je bijelo, a crno, crno?!

Eh! ljudi božji, premda se razmećete vašom mudročću i odanošću narodu, niste mu nikad bili toliko bliski da mu zavirite u dušu; a sad je već kasno. Ljutito se varate, ako mislite da je naš narod izgubio svijest dobra i zla.

Zaognuše se ti junaci plaštem Pučke Slobode; oni mračnjaci i samoživci! Može li biti veće ironije?! Takva četa da se sakrije pod svijetlim plaštom Slobode? Jok! Ti ljudi, nametnici, imali su nešto oslona u zavaranom narodu, ali njegovog potpunog povjerenja nisu nikad stekli, jer je svaka sila za vremena. Narod ih je upoznao i sudio im. Mi se njih ne bojimo; u nama, u narodu, je naše pravo, koje svako drugo protivno odbija, jer nije prirodno, niti ima moralne osnove. Mi odlučno i postojano dajemo izražaja našoj misli, koja teži za narodnim napretkom i slobodom, u kojoj su sabrani svi zahtjevi naprednog čovjeka i gradjanina. Njihova moć nemože napredovati; u njih vlastitog, zdravog korjena nema; zadnji su im očajnički trzaji. U borbi mi stojimo bez uzmicanja, u toj borbi mi napredujemo diljem cijele naše domovine. Tmine i mrak već iščezavaju.

*

Jz Skradina.

Fra Gerundijev alter ego a kumče glasovitog Sinčića, naš učitelj Kristić podnio je ovih dana Zem. Odboru utok proti zaključku Javne Dobrotvornosti u pogledu najmovne pogodbe između ovog zavoda i naše Hrvatske čitaonice. Ovo društvo, koje već postoji 35 godina a služi na diku i čast svome narodu, nahodi se od svog postanka u jednoj kući pomenutog zavoda uz mjesečnu najnovnu od kr. 20.

Kristiću, kome je jedino do rušenja onog što nam stari krvavo osnovaše i još krvavije uzdržaše, naša je čitaonica trn u oko. Pred par godina pokušao uništiti ju ne birajući sredstava, sad evo ulaže utok proti tobože malenom najmu. Kroz ovo 35 godima, izmijeniše se na upravi javne dobrotvornosti kao i obćine ljudi raznih političkih mišljenja, ali nikome ne pade napamet da podmeće klipove toj staroj i ponosnoj kuli hrvatsva. Utokom se baviti nećemo jer štete tinte i papira. Naglasimo samo da je za supotpisatelje našao petoricu dobrih ljudi kojim je da potpišu predstavio stvar svakome drugačije, samo ne istinito, tako da svi kad saznadoše

za istinu, pred svjedocima, izjaviše da su bili prevareni. Nekoji dapače odoše do njega tražeći da im izbriše njihov podpis; na što im on odgovori da je već kasno.

Za danas ob ovome deliji dosta a drugom prigodom taknućemo u druge žice. —

* Iz Prvić-Šepurine.

Osim „Kremenjaka“ i „Pučke Slobode“ što ju u Spljetu izdava odlični d.r. Joso Smodlaka, počela je ovamo dolaziti furtimaška „Prava Pučka Sloboda“. — Bilo joj slobodno samo ako ima pretplatnika. No o tom ni govora. Svi su amošnji pretplatnici „Prave Pučke Slobode“ umišljeni ili bolje, svi su, koji ne plaćaju. „Prava Pučka Sloboda“ ima u Šepurini povjerenika u osobi učitelja Markovića. Njegovi jarani Sirovica i Kulić šalju mu svake subote po nekoliko istisaka i Marković ih dijeli desno i lijevo, starom i mladom, samo da se vidi da popovska roba kùri. Što pako ne može da razpača, pridrži si i time se poslužuje u mnogim prigodama. — Punim pravom pitamo: slaže li se raspačavanje tako prostačkog lista sa učiteljskim dostojanstvom? Misli li Marković i dalje tjerati pir na lopar?

—
Ovako nam javlja naš dopisnik i mi nemamo razloga da sumnjamo, a učitelju M. poručujemo da pazi školu jer bi bila šteta da ga izrabí jedan Kulić i — Sirovica. A šibenski se gavrani još hvale da njihova „Prava“ nalazi odziva u narodu.

Eh, kad je muktešine!

D.r. Ante Makale, naš vrli kremenjak i odlična advokatska sila, dolazi u Šibenik, da se stalno nastani, koncem ovoga mjeseca.

Ovo javljamo svim našim kremenjacima, koji nas pitaše, kad će doći.

Dok im javljamo ovu za sve nas radosnu vijest, mi našem novom drugu, bratu i junačkom borcu za pučka prava, kličemo od srca i duše: dobro nam došao!

Šta ima nova u svijetu.

U Hrvatskoj je stanje jadno i čemerno. Na stolici nekad slavni hrvatskih banova još sjedi barun Rauch, — i to mu je do sada jedini uspjeh. Bez ikakova stida i grizodušja on gazi zakon, ruga se pravici i narodu, koji je s njim nezadovoljan. Tako je bez ikakova uzroka umirovio sveučil. prof. i nar. zast. d.ra Gjurju Šurmina, a njegova druga d.ra Manojlovića suspendirao i bacio pod istragu. To je bilo povodom, da djaci, njih preko 1300 ostaviše Zagreb i odoše na visoke škole u Prag, Beograd, Beč i Gradac. Nametnuti ban ljuto se osvećuje onim činovnicima, koji su glasovali za hrv.-srp. koaliciju, pa ih mota preko Hrvatske i premješta čak u Ugarsku, sve proti pravici. U svoj je zemlji za to veliko ogorčenje i u narodu vrije. Ban za to kao da ne hajje, pa sad hoće da optuži braću Srbe radi „veleizdaje“. U Pešti se sada saboriše, gdje su i hrv. zastupnici, koji optužuju bana Raucha radi nasilja. Ovih je dana ban dao uapsiti djaka Vernića, a podban Crnković tužio sudu urednika „Pokreta“, rad čega je pozvan pred suca iztražitelja. — Magjari su nezadovoljni Rauchom, hoće da ga zbace i opet imenuje ozloglašenog Rakocaja. Ali je zakon i pravica jača i daće Bog, da će Hrvati i Srbi slomiti magjarsku silu u tužnoj Hrvatskoj.

Na 14 o. mj. otvorila se u Pragu jubilara izložba, koju je priredila trgovačko-obrtnička komora u Pragu pod pokroviteljstvom prijestolonasljednika nadvojvode Ferdinanda. Za ovu se izložbu računa velik posjet, a češke su željeznice u tu svrhu podijelile popust. Ko ima željezničku kartu, ulaz u izložbu je prost. Ko može neka pohodi ovu izložbu, razgledanjem koje steći će pojam o velikom trgovačkom i industrijalnom napretku českom.

—
Ove godine naš Kralj slavi šesdesetgodšnjicu svojega vladanja. On je po tom najstariji vladar u Europi.

—
U Kazablanki u Africi nastao je sukob između francuskih i španjolskih vojnika. Španjolski ratni ministar izjavljuje da taj sukob ne će nipošto zaoštriti odnošaje između Španjolske i Francuske. Javlja ju već da su se izmirili francuski i španjolski časnici.

—
Ovih dana nastala je u ruskom gradu Moskvi velika poplava. Šteta iznosi do 2 milijuna kruna.

—
U administraciji ruske željeznice „Car Nikola“ otkrivene su ovih dana velike kradje. Izvele su se usljed toga mnoge kućne premetačine kao i kod ruskog milijunaša Krasavina. Ustanovilo se, da su željeznički činovnici krali robe na pune vagone. Mnoštvo ih je pritvoreno.

—
Na rusko-perzijskoj granici buknu li su nemiri. — Vodja perzijskih četa Mehmed Kuli Khan okupio je oko sebe do 20.000 oboružanih momaka, s njima prešao granicu i navalio na rusku tvrdjavu Dimana, kojom zapovjeda general Snorski.

—
Ratno vijeće saveznih američkih država zamolilo je predsjednika Ruzvelta, da opet primi predsjedništvo. Nekoje su stranke tim postupkom ratnog vijeća nezadovoljne, jer da je to slučaj, kome nema primjera u povjesti Amerike.

Na prikaz. Novakov-Brzi računar. — Od hrv. nakladne knjižare Ivana Novaka u Pazinu primili smo novi „Novakov-Brzi računar“, od kojega je nakladnik odredio 5 % za „Djačko pripomoćno društvo“ u Pazinu. — Ovo je najsigurnija i najbolja računska ručna knjiga za svakoga, a neobhodno potrebna našem narodu kod kupovanja i prodavanja, plaćanja i naplaćivanja.

Preporučamo ovu zgodnu knjižicu. Stoji 80 hel.

JAVNA ZAHVALA.

Prigodom potonuća i spašavanja parobroda „Galatea“ u Šibenskoj luci dne 14 travnja t. g. ovim harno zahvaljujem svima onima koji su, bilo kojim načinom, nastojali, da mi pomognu spasiti parobrod i teret.

Osobito zahvaljujem i haran ostajem g. M. Selestrinu, upravitelju c. k. lučkog Ureda, koji je mirno i vješto dao privezati „Galateu“ k gatu tako, da je ista bila uzdržana konopima da se ne strovali u veliku dubinu, gdje bi bila propala.

Hvala napose g. A. Schusterschitzu zapovjedniku c. i k. broda „Schwarzenberg“, Opć. Upraviteljstvu, Polit. Vlasti i mjestnom vojničkom Zapovjedništvu, koji su mi hvale vrijedno bili pri ruci za spašavanje parobroda i tereta.

U Šibeniku, 20. svibnja 1908.

I. Martinolich, zapovjednik.